

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE SOCIOLOGIE

Agentitate emoțională și temporală:

**Un studiu sociologic al reprezentării vârstei înaintate și
dezordinilor psihologice în romanele grafice**

Coordonator Științific: Prof. Dr. Ana Cosima Rughiniș

Doctorand: Andreea Elena Iancu

- București 2022 -

Această teză discută reprezentări ale îmbătrânirii și ale bolilor neurogenerative asociate îmbătrânirii în romanele grafice, o formă extinsă de benzi desenate, care se numără printre cele mai populare forme de media în acest moment. Folosind analiza tematică de conținut ca metodă de cercetare, această teză investighează modul în care gestionarea și manipularea emoțiilor și a temporalității prezente în procesul de îngrijire, atât domestică cât și profesională, sunt reprezentate într-un corpus selectat de romane grafice. Romanele ilustrează poveștile de viață ale vârstnicilor și pacienților care suferă de Alzheimer și demență, precum și ale îngrijitorilor lor (familia și prietenii) și îngrijitorii (personalul profesional), iar narațiunile se concentrează pe relațiile dintre personaje și ceea ce le influențează.

Autoarea investighează media grafică ca un produs al instituțiilor sociale, ceea ce necesită o mai bună înțelegere a mesajelor transmise publicului și a modului în care aceste mesaje influențează indivizii în viața lor de zi cu zi. Studiul atrage atenția asupra a ceea ce media îi învață pe indivizi în viața reală despre aceste condiții psihologice și de etapă a vieții, cum construiește și deconstruiește normele sociale, ce este acceptabil și ceea ce indivizii refuză să tolereze. În înțelegerea dinamicii dintre media grafică în raport cu normele sociale, se poate înțelege cum este socializat procesul de interacțiune cu adulții în vârstă, cu pacienții aflați în instituții specializate, precum și cu îngrijitorii.

Capitolul de sinteză a literaturii de specialitate prezintă contextul științific al cercetării, discutând clasificările de vârstă și gen ca instituții sociale și modul în care acestea sunt influențate de normele culturale (March și Olsen, 1989). Genul este foarte important pentru subiectul acestei teze, deoarece personajele reprezentate în mass-media discutate sunt atât pacienți, cât și îngrijitori domestici și îngrijitori profesionali, roluri pentru care genul este relevant. Diverse studii au arătat că femeile sunt mai degrabă implicate în procesul de îngrijire decât bărbații, deoarece atributele unui „îngrijitor bun” sunt legate de atributele culturale ale feminității, cum ar fi răbdarea, empatia, bunătatea și sensibilitatea, în comparație cu atributele masculinității, definite stereotipic prin putere, hotărâre și abilități de comunicare mai scăzute ((Esplen, 2009). Un alt motiv care modelează această așteptare socială are rădăcinile în mediul cultural în care femeile sunt socializate pentru roluri de îngrijire și furnizoare de resurse emoționale, în timp ce bărbații sunt socializați pentru roluri de furnizori de resurse materiale.

În continuare, teza discută discriminarea pe bază de vârstă și stereotipurile legate de Alzheimer și demență senilă. O privire de ansamblu asupra altor forme de media arată că vârstnicii

și pacienții care suferă de Alzheimer sau alte forme de demență senilă sunt rareori reprezentați în reclamele de televiziune, reclame din media scrisă și produse cinematografice (Gantz et al., 1980). Literatura de specialitate a arătat, de asemenea, că există și discrepanțe de gen: bărbații sunt mai adesea prezentați pe ecranul în comparație cu femeile (Lauren și Dozier, 2005), iar această diferență se amplifică odată cu înaintarea în vârstă. Reprezentarea feminină în reclamele de televiziune și reviste este adesea orientată către reproducerea unor standarde de frumusețe și promovarea unor produse cosmetice, influențând percepția publicului asupra idealurilor de frumusețe și a atributelor fizice acceptate și neacceptate. Bătrânii sunt mai puțin reprezentați și în alte forme de media, precum jocurile video. Când au fost incluși prin portretizarea unor personaje, nici una dintre beneficiile îmbătrânirii, cum ar fi înțelepciunea sau experiența, nu a fost prezentă (Rughiniș et al., 2011). Studiile reprezentărilor bolii Alzheimer și demenței senile în mass-media au arătat o lipsă de cunoștințe cu privire la afecțiunile neurodegenerative, deoarece majoritatea mesajelor analizate sunt polarizante: ele fie etichetează aceste afecțiuni drept dezastre, fie le leagă de cauzele îmbătrânirii naturale, ca un proces firesc al acesteia.

Romanele grafice au un rol distinctiv de jucat în cultivarea empatiei pentru experiențele persoanelor în vârstă care se confruntă cu afecțiuni mentale sau care suferă de boli neurodegenerative, cum ar fi demența senilă și Alzheimer, precum și pentru îngrijitorii acestora. Aceste forme artistice abordează atât teme de interes general cât și probleme sensibile, cum ar fi moartea, războiul, boala sau nedreptatea. Înțelegerea modului în care persoanele în vârstă și persoanele care îi îngrijesc și experimentează trecerea timpului, cum sunt implicate emoțiile în proces și ce le modelează timpul trăit, este importantă pentru o înțelegere mai deplină a modului în care este trăită viața persoanelor îmbătrânite.

Munca emoțională personală (en. emotion work) și munca emoțională profesională (en. emotional labor), două concepte elaborate de către Arlie Hochschild (1979) au fost printre teoriile sociologice relevante ale acestei lucrări. Analiza s-a concentrat asupra modului în care managementul emoțional este reprezentat în romanele selectate, analizând acțiunile și rutinele personajelor și modul în care acestea le influențează emoțiile, precum și emoțiile celorlalți. Munca emoțională profesională, ca muncă exercitată în schimbul unui salariu, a fost, de asemenea, un punct de interes major în acest studiu, deoarece îngrijitorii profesionali au fost de asemenea prezenți în romane. În continuare, teza a discutat eforturile de gestionare a timpului și percepția timpului, abordând concepte elaborate de Michael Flaherty (2002) și analizând modul în care

personajele aleg în mod activ să manipuleze timpul (en. time work) pentru a-și modifica cursul activităților. Percepția timpului se referă la modul în care experiența personală și subiectivitatea indivizilor influențează experiența umană a timpului obiectiv, măsurat matematic. Munca emoțională, munca emoțională profesională, managementul timpului și percepția timpului sunt forme de agentitate socială. Agentitatea este adesea studiată din contrast cu structura socială și se referă la capacitatea individului de a-și influența circumstanțele de viață, răspunzând la normele și structurile externe ce definesc situația în care se află (Lopez și Scott, 2000).

Ca metodă de cercetare, această teză se bazează pe analiza tematică de conținut, o metodă folosită pentru a identifica și analiza modele specifice de semnificație într-un set de date (Braun și Clarke, 2006). Folosind analiza tematică de conținut, autoarea a identificat următoarele modele pentru a observa reprezentările muncii emoționale domestice și ale muncii emoționale profesionale: 1) Reguli situaționale ale emoțiilor: emoțiile apar din sarcini și situații legate de îngrijire, 2) Agentitatea în munca emoțională domestică - producerea și gestionarea sentimentelor într-un mediu informal, 3) Agentitatea în munca emoțională profesională – producerea și gestionarea sentimentelor ca o cerință de lucru, 4) Reacțiile personajelor la regulile și normele sentimentale, care contrastează cu emoțiile pe care le simt în noile lor roluri, 5) Agentitatea emoțională în sistemele familiale și munca emoțională a acceptării.

Pentru a observa agenția temporală a vârstnicilor, a pacienților care suferă de boli neurodegenerative și a îngrijitorilor acestora, cele cinci dimensiuni identificate de Flaherty (2003) ale timpului de lucru, *durată, frecvență, succesiune, sincronizare și alocare*, au fost conectate cu cele patru tipuri de agenție identificate de Hitlin și Elder (2007): agentitate existențială, agentitate pragmatică, agentitate identitară și agentitate în cursul vieții. Pornind de la aceste coduri initiale am creat două tipare suplimentare, anume *activități legate de prezent* și *activități orientate spre viitor*.

Ronamele studiate au fost selectate dintr-o plajă nu foarte vastă de romane grafice care adresează tema îmbătrânirii și reprezentări ale bolilor neurodegenerative. Setul de date a cuprins următoarele romane grafice *Aliceheimer's: Alzheimer's Through the Looking Glass* (2013) de Dana Walrath, *Bird in a Cage* (2016) de Rebecca Roher, *Can't We Talk about Something More Pleasant?: A Memoir* (2016) de Roz Chast, *Demented* (2004) de Jacky Fleming, *Special Exits* (2001) de Joyce Farmer, *Tangles* (2012) de Sarah Leavitt și *Wrinkles* (2016) de Paco Roca.

În secțiunea de rezultate, autoarea a analizat și ilustrat tiparele menționate anterior, prin exemplificarea utilizării imaginilor pentru a arăta de ce mediul grafic este un mediu relevant pentru observarea unor astfel de reprezentări.

Capitolul de concluzii a arătat că agentitatea este mai puțin prezentată în cazul vârstnicilor și al pacienților care trec prin Alzheimers și demență senilă, întrucât aceasta suferă transformări în care capacitatea de acțiune este transferată treptat către îngrijitori, în special în ceea ce privește sarcinile administrative. Romanele analizate au arătat că dinamica emoțională dintre pacienți și îngrijitori este foarte intensă, având în vedere implicarea emoțională, dar a fost mai puțin intensă în cazul pacienților și îngrijitorilor profesioniști. *Furia* a fost observată ca una dintre cele mai prezente atribute emoționale, determinată în principal de incapacitatea personajelor de a se alinia la regulile emoționale ale situației. Deoarece toate romanele grafice studiate prezentau narațiuni care au evoluat în jurul familiilor, o parte a atenției s-a concentrat asupra familiei ca unitate, nu doar asupra observațiilor unor indivizi separați. Agentitatea emoțională este reprezentată ca un efort colectiv, un proces sistematic care are loc prin interacțiunile familiale.

Agentitatea existențială și pragmatică a fost observată ca fiind mai puțin reprezentată la bătrâni și la pacienții care suferă de boli neurodegenerative și, între timp, transferată la îngrijitorii lor. Agentitatea de identitate, pe de altă parte, a fost observată și la aceste personaje. Agentitatea în cursul vieții, legată de alocare, a luat în considerare perspectiva morții pentru toate tipurile de personaje, atât pentru vârstnici, cât și pentru pacienți, precum și pentru îngrijitorii acestora.

În ceea ce privește reprezentările și agentitatea de gen, analiza romanelor grafice studiate a arătat că femeile exprimă agentitate sub formă de furie mai mult decât bărbații atunci când sunt în rol de îngrijitori, mai ales când există mize personale în relația cu pacienții. În timp ce îmbătrânirea sau boala Alzheimer's și alte forme de afecțiuni de îngrijire mintală nu afectează femeile și bărbații diferit din punct de vedere medical, ele îi afectează diferit din punct de vedere social, date fiind așteptările sociale legate de rolurile lor. Romanele grafice analizate au arătat nu numai că bătrânețea este stigmatizată (bătrânii și bătrânii sunt reprezentați ca fiind neputincioși, fără speranță, cu o perspectivă limitată la moartea inevitabilă ca etapă finală, acesta fiind punctul culminant), dar îngrijirea îmbătrânirii este reprezentată dintr-un punct de vedere stereotipizat, distribuit în cea mai mare parte în rolurile de îngrijire a femeilor, indicând că este mai așteptat din partea femeilor să aibă grijă de cei dragi, în timp ce din partea bărbaților sunt așteptate doar gesturi

de sprijin emoțional ocazional. Acest model, care este prezent și în sinteza literaturii de specialitate, reproduce și întărește structura normativă de gen a îngrijirii.

Mediul romanelor grafice s-a dovedit a fi, încă o dată, o formă de media relevantă pentru abordarea problemelor delicate și pentru reprezentarea detaliilor relevante prin imagini specifice și mesaje scrise ce intră în dialog cu imaginile, completându-se reciproc. Secvența imaginilor, precum și a personajelor desenate permite cititorului să-și construiască propriile suplimente la poveste și să îi ofere o perspectivă personală. Propozițiile scurte cu cuvinte puternice permit cititorului să primească un mesaj frontal, direct și să se scufunde în sensul acestuia folosind propriul sistem de valori.

Ca o recomandare finală, mass-media ar trebui probabil să se concentreze mai mult pe aspectele pozitive ale vieții de zi cu zi a indivizilor, dar și pe restabilirea rolurilor de îngrijire de gen, ca o adaptare naturală la schimbările societății și egalitatea de gen. De asemenea, media grafică ar putea servi ca o lentilă empatică și relevantă pentru imaginația sociologică în studiul și înțelegerea îmbătrânirii ca proces social și personal, și să genereze eforturi care să determine apropierea emoțională și intelectuală între generații. Astfel de eforturi ar sta la baza întăririi modalităților constructive de colaborare între îngrijitorii profesioniști, autorități, vârstnici, persoanele care suferă de boli mintale legate de îmbătrânire, precum și familiile și prietenii acestora, pentru a dezvolta mecanisme care să ajute grupurile vulnerabile să treacă prin acest proces delicat în o manieră demnă, solidară, blândă și sănătoasă emoțional.

Bibliografie

1. Abel, E. K., (1991), *Who Cares for the Elderly? Public Policy and the Experience of Adult Daughters*. Philadelphia: Temple University Press, 1991
2. Alzheimer's Disease International. 2019. *World Alzheimer Report 2019: Attitudes to dementia*. London: Alzheimer's Disease International.
3. Arnold, S. (2017) *Educating Through Graphic Novels*, Posted on October 11, 2017 by Sean Arnold in *Educational Philosophy, history, Literacy, New York City, Social Justice*, <https://braveintheattempt.com/2017/10/11/educating-through-graphic-novels/>
4. Barberis, E. & Grüning, B. 2021. *Doing Social Sciences Via Comics and Graphic Novels. An Introduction*. In *Sociologica*, 15(1), pp.125–142.
5. Barker, C. (2005). *Cultural Studies: Theory and Practice*. London: Sage.
6. Barresi, J. (2001) *Extending Self-Consciousness Into the Future*, Pp. 141–61 in *The Self in Time: Developmental Perspectives*, edited by Moore, C., Lemmon, K. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
7. Basinger, A. (2014). *Graphic Novels as Social Outreach: Students Seeking Empathy and Compassion Through Content Analysis Study*, *Critical Pedagogy. Leading with Quality Literature, English in Texas*, Volume 44.2, Fall/Winter 2014, A Journal of the Texas Council of Teachers of English Language Arts, available at <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1263212.pdf> on January 2022
8. Benton, Mike (1991). *Superhero Comics of the Silver Age: The Illustrated History*. Taylor History of Comics. Taylor Publishing
9. Bieman-Copland S, Ryan E. B. (2001), *Social perceptions of failures in memory monitoring*. *Psychology and Ageing*. 2001; 16:357–361
10. Blaikie, A. (2006). *The search for ageing identities. Ageing and diversity: Multiple pathways and cultural migrations*, 79-95.
11. Blakeborough, D. (2008). "Old People Are Useless": Representations of Aging on *The Simpsons*. *Canadian Journal on Aging*
12. Bogdan R. and Taylor S. J. (1989). *Social Problems*, Vol. 36, No. 2, pp. 135-148, Published by: Oxford University Press on behalf of the Society for the Study of Social Problems
13. Booker, M. Keith, ed. (2014). "Introduction". *Comics through Time: A History of Icons, Idols, and Ideas*. ABC-CLIO. pp. xxv–xxxvii. ISBN 978-0-313-39751-6.
14. Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*, *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
15. Brewer, M. B., Dull, V., & Lui, L. (1981). *Perceptions of the elderly: Stereotypes as prototypes*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41(4), 656–670
16. Brienza, C. (2010) *Producing comics culture: a sociological approach to the study of comics*, *Journal of Graphic Novels and Comics*, 1:2, 105-119
17. Camic, C. (1986) *The Matter of Habit*, *American Journal of Sociology* 91:1039–87.

18. Carstensen L. L., Isaacowitz D. M. & Charles S. T. 1999. Taking time seriously: a theory of socioemotional selectivity. In *Am. Psychol.*, 54, pp.165–181.
19. Chast, R. (2014). Can't We Talk about Something More Pleasant? A Memoir. *World Literature Today* JN - *World Literature Today*, 88(6)
20. Chasteen A. L. (2015). Age Stereotypes and Age Stigma: Connections to Research on Subjective Aging, *Annual review of gerontology & geriatrics* 35(1), available at https://www.researchgate.net/publication/267696123_Age_Stereotypes_and_Age_Stigma_Connections_to_Research_on_Subjective_Aging on August 2020
21. Chasteen A. L. 2015. Age Stereotypes and Age Stigma: Connections to Research on Subjective Aging. In *Annual review of gerontology & geriatrics*, 35(1).
22. Clarke, Juane N. (2006): The Case of the Missing Person: Alzheimer's Disease in Mass Print Magazines 1991-2001, In: *Health Communication* 19/3
23. Couch, Chris (December 2000). "The Publication and Formats of Comics, Graphic Novels, and Tankobon". *Image & Narrative* (1). ISSN 1780-678X. Retrieved 2012-02-05.
24. Coughlan-Brown, P. 1993. *Facing Alzheimer's: Family Caregivers Speak*. New York: Ballantine.
25. Daly, J., Kellehear, A., & Gliksman, M. (1997). *The public health researcher: A methodological approach*, Melbourne, Australia: Oxford University Press
26. Dobbins, S. (2016) Comics in public health: the sociocultural and cognitive influence of narrative on health behaviours, *Journal of Graphic Novels and Comics*, 7:1, 35-52
27. Dudley, J.R. (2000). Confronting Stigma within the Services System, *Social Work*, Volume 45, Issue 5, Pages 449–455
28. Dunne, M (2006). The Representation of Women in Comic Books, Post WWII Through the Radical 60's, *PSU McNair Scholars Online Journal*: Vol. 2: Iss. 1, Article 20.
29. Durkheim, E. (1982 [1895]). *Rules of Sociological Method*, New York, The Free Press
30. Durkheim, E. (1984 [1893]) *The Division of Labour in Society*, Macmillan, London.
31. Eisner, W. (1996). *Graphic storytelling and visual narrative*, Paramus, NJ: Poorhouse Press.
32. El Haj, M., Moroni, C., Samson, S., Fasotti, L. & Allain, P. 2013. Prospective and retrospective time perception are related to mental time travel: Evidence from Alzheimer's disease. In *Brain and Cognition*, 83(1), pp.45–51.
33. Emirbayer, M., & Mische, A. (1998). What Is Agency? *American Journal of Sociology*, 103(4), 962–1023
34. Emolu, E (2014). Play, toys and gender socialization. *J Plus Educ* XI (2):22–30
35. Esplen, E. (2009). *Gender and care: Overview report*. UK: Institute of Development Studies.
36. Esposito, J. (1987). *The Obsolete Self: Philosophical Dimensions of Ageing*, First Edition, University of California Press
37. Farmer J. 2010. *Special Exits*, Fantagraphics Books.

38. Farnia, V., Tatari, F., Salemi, S., Alikhani, M., & Basanj, B. (2018). Efficacy of trauma-focused cognitive behavioral therapy in facilitating posttraumatic growth and emotional management among physically abused children. *Trauma Monthly*, 23(2).
39. Flaherty M., Meinert L. and Dalsgård A. L. (2020). *Time Work: Studies of Temporal Agency*, Berghahn Books; 1st Edition
40. Flaherty, M. (2002). Making Time: Agency and the Construction of Temporal Experience, *Symbolic Interaction* 25(3):379–88.
41. Flaherty, M. (2003). Time Work: Customizing Temporal Experience. In *Social Psychology Quarterly*, 66, pp.17-33.
42. Flaherty, M. (2011). *The textures of time: agency and temporal experience*, Temple University Press
43. Flaherty, M. (2018). An S-shaped pattern in the perceived passage of time: How social interaction governs temporal experience. *Language and Cognition*, 10(1), 1-25.
44. Fleming J. (2006). *Demented*, Bloomsbury Publishing PLC
45. Fletcher-Spear K., Jenson-Benjamin M. and Copeland T. 2005. The Truth about Graphic Novels. A Format, Not a Genre, available at <https://scholar.lib.vt.edu/ejournals/ALAN/v32n2/fletcherspear.pdf> on July 2020
46. Gabilliet, Jean-Paul (2010). *Of Comics and Men: A Cultural History of American Comic Books*. translated from French by Bart Beaty and Nick Nguyen. University Press of Mississippi. ISBN 978-1-60473-267-2.
47. Gaines L.J. 2013, Why Does Time Fly as We Get Older?, Originally posted at Scientific American MIND, available at https://www.nature.com/scitable/blog/mind-read/why_does_time_fly_by/ on December, 2021
48. Gantz, W., Gartenberg, H. M., & Rainbow, C. K. (1980). Approaching invisibility: The portrayal of the elderly in magazine advertisements. *Journal of Communication*, 30, 56-60.
49. Gauthier, A. H., & Smeeding, T. M. 2003. Time use at older ages: Cross-national differences. *Research on Aging*, 25(3), 247–274.
50. Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., & Signorielli, N. (1986). Living with television: The dynamics of the cultivation process. In J. Bryant & D. Zillmann (Eds.), *Perspectives on media effects* (pp. 17-40). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
51. Gerbner, G., Gross, L., Signorielli, N., & Morgan, M. (1980). Aging with television: Images on television drama and conceptions of social reality. *Journal of Communication*, 30, 37-47.
52. Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society Introduction of the Theory of Structuration*. Berkeley: University of California Press.
53. Gleitman, H., Fridlund, A. J. & Reisberg, D. (2000). *Basic Psychology*. New York, NY: W. W. Norton & Company, Inc.
54. Goffman E. (1963), *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. London: Penguin
55. Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. New York: Doubleday Anchor
56. Grapsa, I & Posel, D. 2016. Sequencing the real time of the elderly: Evidence from South Africa. *Demographic Research*. 35. 711-744. 10.4054/DemRes.2016.35.25.

57. Green, M. J., Myers, K. R. (2010), Graphic medicine: use of comics in medical education and patient care, BMJ, available at <https://www.bmj.com/content/340/bmj.c863.full> on January 2022
58. Grunberg, L. (2010). Gender and Society in Sociology Manual, Vlasceanu L., Polirom Publishing House
59. Gubrium, J. (1986), Old-timers and Alzheimer's: the Descriptive Organization of Senility. JAI Press, London
60. Harvey, R.C. (2001). "Comedy at the Juncture of Word and Image". In Varnum, Robin; Gibbons, Christina T. (eds.). The Language of Comics: Word and Image. University Press of Mississippi. pp. 75–96. ISBN 978-1-57806-414-4.
61. Higgs, P. and Gilleard, C. (2015) Rethinking Old Age: Theorising the Fourth Age. London: Palgrave.
62. Hinshaw SP, Stier A (2008) Stigma as related to mental disorders. *Annu Rev Clin Psychol* 4, 367–93
63. Hitlin, S., and Elder, G. H. (2007). Time, Self, and the Curiously Abstract Concept of Agency. *Sociological Theory*, 25(2), 170–191.
64. Hochschild, A. R. (1979). Emotion Work, Feeling Rules, and Social Structure, *American Journal of Sociology*, Vol. 85, No. 3, pp. 551-575, published by The University of Chicago Press
65. Iancu, A.E. & Rughiniș, C. (2022). Emotional socialization and agency: Representations of coping with old age dementia and Alzheimer's in graphic novels, *Romanian Sociology Review* – *accepted for publishing*
66. Iancu, A.E. (2022) Temporal Agency: patterns, accounts and representations of old age and mental illness in graphic novels, *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology* – *accepted for publishing*
67. International Association of Professional Writers & Editors (2009). Graphic Novels Are Gaining in Popularity, available at <https://iapwe.org/graphic-novels-are-gaining-in-popularity/> in August 2020
68. Kageyama, Y. (2016). A Short History of Japanese Manga, Widewalls.ch.
69. Karasawa, M., Curhan, K. B., Markus, H. R., Kitayama, S. S., Love, G. D., Radler, B. T., & Ryff, C. D. (2011). Cultural perspectives on aging and well-being: a comparison of Japan and the United States. *International journal of aging & human development*, 73(1), 73–98.
70. Jderu, G., (2012) Introduction in the Sociology of Emotions, Polirom, Iași
71. Kelley, M. J. (2013). Mirrored discourse in Alison Bechdel's *Fun Home*, *Journal of Graphic Novels and Comics*, Saint Louis University, Saint Louis, 5:1, 42-57
72. Kerr, M. E., (1981). Family systems theory and therapy. In A. Gurman & D. P. Kniskern (Eds.), *Handbook of family therapy*. New York: Brunner/Maze, 1981.
73. Kirkman, A. M. (2006). Dementia in the news: the media coverage of Alzheimer's disease. *Australasian Journal on Ageing*, 25(2), 74–79
74. Kitwood, T. (1997). The experience of dementia. *Aging & mental health*, 1(1), 13-22.
75. Kowalchuk I, (2017). How Comic Books Can Transform Student Learning, TEDxCU, available at <https://www.youtube.com/watch?v=iYA8Yxlar3E> in April 2019
76. Lauzen, M.M. & Dozier, D.M. (2005). Maintaining the Double Standard: Portrayals of Age and Gender in Popular Films. *Sex Roles* 52: 437
77. Leavitt S. (2012) *Tangles*, Freehand Books

78. Leinonen E. (2020). Time to care? Temporal variations of agency of the Finnish adult foster carers, *Journal of Aging Studies*.
79. Loos, E. and Ivan, L. (2018). Visual Ageism in the Media, available at https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-73820-8_11 on June 5th, 2019.
80. Lopez, J., & Scott, J. (2000). *Social structure*. Buckingham, England: Open University Press.
81. March, James G., and Johan P. Olsen. (1989). *Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics*. Free Press.
82. Martin, P. Y. (2004). Gender as Social Institution, in *Social Forces*, The University of North Carolina Press, 82(4): 1249-1273
83. McCarthy, K. F. Et al. (2005). *A Portrait of the Visual Arts: Meeting the Challenges of a New Era*, Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2005
84. McCloud, S. (1994). *Understanding comics: The invisible art* (1st HarperPerennial ed.). HarperPerennial
85. Medina R. (2018). *Cinematic Representations of Alzheimer's Disease*. London: Palgrave Macmillan, 224 pp. ISBN 978-1137533708 (hardback).
86. Miller, D., Leyell, T. S., & Mazachek, J. (2004). Stereotypes of the elderly in U.S. television commercials from the 1950s to the 1990s. *International Journal of Aging and Human Development*, 58, 315-340
87. Mirowsky, J. (1996) Age and the gender gap in depression. *Journal health and Social Behavior*, 37, 362-380.
88. Morris, J. A., & Feldman, D. C. (1996). The dimensions, antecedents, and consequences of emotional labor. *The Academy of Management Review*, 21(4), 986–1010
89. Muzzetto, L. 2006. Time and Meaning in Alfred Schütz. *Time & Society*, Sage, 15 (1), pp.5-31.
90. Ngatcha-Ribert L. (2004). Alzheimer disease and society: an analysis of its social representation, *Psychologie & Neuropsychiatrie du Vieillissement*.
91. Nichelli, P., Venneri, A., Molinari, M., Tavani, F., & Grafman, J. 1993. Precision and accuracy of subjective time estimation in different memory disorders. *Cognitive Brain Research*, 1(2), 87–93. doi:10.1016/0926-6410(93)90014-v
92. Nomura, T. (2000). *Computational Models for Emotions and Group Dynamics*. *Japanese Psychological Review*, 43:411.
93. Orr, Tamra (2008). *Manga Artists*. Rosen Publishing. ISBN 978-1-4042-1854-3.
94. Pearlin, L. I., Mullan, J. T., Semple, S. J., & Skaff, M. M. (1990). Caregiving and the Stress Process: An Overview of Concepts and Their Measures. *The Gerontologist*, 30(5), 583–594.
95. Peel E. (2014). The living death of Alzheimer's' versus 'Take a walk to keep dementia at bay': representations of dementia in print media and carer discourse. *Sociology of health & illness*, 36(6), 885–901.
96. Petersen, Robert (2010). *Comics, Manga, and Graphic Novels: A History of Graphic Narratives*. ABC-CLIO. ISBN 978-0-313-36330-6.
97. Phillips N. D. and Strobl S. (2013). *Comic Book Crime. Truth, Justice, and the American Way*, New York University Press, New York

98. Precupetu I., Aartsen M. & Vasile M. (2019). Social Exclusion and Mental Wellbeing in Older Romanians, *Social Inclusion*, Cogitatio Press, vol. 7(3), pages 4-16.
99. Rae, H. M. (1998). Managing Feelings. *Research on Ageing*, 20(1), 137–160
100. Rewerska-Juško, M., & Rejdak, K. 2020. Social Stigma of People with Dementia. *Journal of Alzheimer's Disease*, 1–5. doi:10.3233/jad-201004
101. Rice, A. K. (1963). *The enterprise and its environment*. London: Tavistock Publications
102. Richeson J.A. and Shelton J.N. (2006). *A Social Psychological Perspective on the Stigmatization of Older Adults*, National Research Council (US) Committee on Aging Frontiers in Social Psychology, Personality, and Adult Developmental Psychology
103. Robinson, T. E., II. (1998). *Portraying older people in advertising*. New York: Garland.
104. Robison, E. 2016. Why does time seem to speed up with age? *Scientific American Mind*, 27(4), 73–73. doi:10.1038/scientificamericanmind0716-73 <https://sci-hub.se/10.1038/scientificamericanmind0716-73>
105. Roca, P. (2015). *Wrinkles*, Knockabout Publishing, London
106. Roher, R. (2006). *Bird in a Cage*, Conundrum Press, Wolfville, Nova Scotia, Canada
107. Rowe, J. W., & Kahn, R. L. (2015). Successful aging 2.0: Conceptual expansions for the 21st century, *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 70(4), 593–596.
108. Roy, A., & Harwood, J. (1997). Underrepresented, positively portrayed: Older adults in television commercials. *Journal of Applied Communication Research*, 25, 35-56.
109. Rueda, A. D., & Schmitter-Edgecombe, M. 2009. Time estimation abilities in mild cognitive impairment and Alzheimer's disease. *Neuropsychology*, 23(2), 178–188.
110. Rughiniş C., Toma R., Rughiniş R., (2011), *Time to Reminisce and Die: Representing Old Age in Art Games*, Proceedings of DiGRA 2011 Conference: Think Design Play.
111. Rughiniş, C., & Humă, B. 2015. Who theorizes age? The “socio-demographic variables” device and age–period–cohort analysis in the rhetoric of survey research. *Journal of Aging Studies*, 35, 144-159.
112. Segers, K. (2007). Degenerative Dementias and Their Medical Care in the Movies. *Alzheimer Disease & Associated Disorders*, 21(1), 55–59. doi:10.1097/wad.0b013e31802f2460
113. Serry, B. L., & Crowley, M. S. (2000). Women's Emotion Work in the Family. *Journal of Family Issues*, 21(1), 100–127
114. Sharma, N., Chakrabarti, S., & Grover, S. (2016). Gender differences in caregiving among family - caregivers of people with mental illnesses. *World journal of psychiatry*, 6(1), 7–17. <https://doi.org/10.5498/wjp.v6.i1.7>
115. Silverblatt, A. (2004). Media as Social Institution, *American Behavioral Scientist*, Vol 48, Issue 1, pp. 35 - 41
116. Simson, C., & Acton, G. (2013). Emotion Work in Family Caregiving for Persons with Dementia. *Issues in Mental Health Nursing*, 34(1), 52–58
117. Sinervo, K. A., & Freedman, A. (2021). Feeling your pain: empathy in comics. *Journal of Graphic Novels and Comics*, 1–17

- 118.Slaby, J., & Wüschner, P. (2014). *Emotion and Agency*. In *Emotion and Value*, Oxford University Press.
Retrieved 29 Jan. 2022
- 119.Sontag, S. (1972) *The Double Standard of Aging*. *Saturday Review of the Society*, pg. 29-38
- 120.Stones, R. 2015. *Why Current Affairs Needs Social Theory*. U.K.: Bloomsbury Academic
- 121.Strauss, A., Fagerhaugh, S., Suczek, B., & Wiener, C. (1982). Sentimental work in the technologized hospital. *Sociology of Health & Illness*, 4(3), 254-278.
- 122.Strazdins, L., & Broom, D. H. (2004). Acts of Love (and Work). *Journal of Family Issues*, 25(3), 356–378
- 123.Swayne, L. E., & Greco, A. J. (1987). The portrayal of older Americans in television commercials. *Journal of Advertising*, 16, 47-54
- 124.The Bowen Center of the Study of the Family (2022), *Learn about Bowen Theory*, available at <https://www.thebowncenter.org/core-concepts-diagrams> on January 2022.
- 125.The Buffalo & Erie County Public Library (2020), *What is A Graphic Novel?*, Available at <https://www.buffalolib.org/get-graphic/what-graphic-novel> on January 2022
- 126.Thum, T. D., (2021). *Alzheimer's Disease, Media Representation, and Audience Reception*, Thesis. Rochester Institute of Technology
- 127.Tulving E. 2002. Episodic memory: from mind to brain. *Annu Rev Psychol.* 2002;53:1-25. doi: 10.1146/annurev.psych.53.100901.135114. PMID: 11752477.
- 128.Twigg J. (2009). *Clothing, Identity and the Embodiment of Age*, In J. Powell and T. Gilbert (eds) *Aging and Identity: A Postmodern Dialogue*, New York: Nova Science Publishers
- 129.U.S. Department of Health and Human Services. *Mental Health: A Report of the Surgeon General*. Rockville, MD: U.S. Department of Health and Human Services, Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Center for Mental Health Services, National Institutes of Health, National Institute of Mental Health, 1999.
- 130.Ungerson, Clare. (1983h). *Why do women care?* In J. Finch & D. Groves (Eds.), *A labour of love: Women, work and caring* (pp. 31-49). London: Routledge & Kegan Paul
- 131.Walrath, D. (2013). *Aliceheimer's: Alzheimer's Through the Looking Glass*, Pennsylvania State University Press
- 132.Weiss, M.G., Ramakrishna J, Somma D (2006) Health-related stigma: Rethinking concepts and interventions. *Psychol Health Med* 11, 277–287.
- 133.Whitbourne, S. K., (1986), *The Me I Know: A Study of Adult Identity*. New York: Springer-Verlag
- 134.Whittle, R., Walker, M., Medd, W., & Mort, M. (2012). Flood of emotions: emotion work and long-term disaster recovery. *Emotion, Space and Society*, 5(1), 60–69
- 135.Williams, I., <https://www.graphicmedicine.org/why-graphic-medicine/>, available on January 2022
- 136.Zapf, D. (2002). Emotion work and psychological well-being. *Human Resource Management Review*, 12(2), 237–268
- 137.Zeilig H. (2014) *Dementia as a cultural metaphor*. *Gerontologist*.

138. Zhang, Y. B., Harwood, J., Williams, A, Yläne, V., Wadleigh, P. Thimm, C. (2006). The Portrayal of Older Adults in Advertising, A Cross-National Review, *Journal of Language and Social Psychology*
139. Zorbaugh, H.W. (1944). The Comics. There they stand! *The Journal of Educational Sociology*, 18(4), 196–203